

Huoltovarmuusorganisaatio

Huoltovarmuus ja varsinaissuomalaisen maatalouden varautuminen

Markus Lassheikki

Valmiuspäällikkö, alkutuotantopooli

Huoltovarmuutta ja muutoskestävyyttä-hankkeen seminaari
Turku, 27.5.2026

Alustuksen sisältö

- Mitä huoltovarmuudella tarkoitetaan?
- Maatilojen varautuminen -> tuotannon jatkuvuuden turvaaminen
- Miltä varautuminen näyttää kyselyn perusteella?

Mitä huoltovarmuudella tarkoitetaan?

- Suomessa huoltovarmuus on osa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta
- ***Huoltovarmuudella tarkoitetaan väestön toimeentulon ja suojaamisen, maan talouselämän, maanpuolustuksen sekä turvallisuuden kannalta välttämättömien taloudellisten toimintojen, välttämättömien tavaroiden, materiaalien ja palveluiden tuotannon ja saatavuuden sekä kriittisen infrastruktuurin turvaamista normaaliolojen vakavien häiriötilanteiden ja poikkeusolojen varalta ja niiden aikana.***
- Jokainen ministeriö vastaa huoltovarmuudesta omalla toimialallaan
- Huoltovarmuuskeskus tukee eri tahoja huoltovarmuuden ylläpitämisessä sekä suunnittelee ja toteuttaa huoltovarmuutta turvaavia varautumistoimenpiteitä
- Toimivat markkinat ja kilpailukykyinen talous ovat huoltovarmuuden perusta

Laki huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta
107/2026

Poolitoiminta

Laki huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta 107/2026, 3§

- Viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen huoltovarmuusyhteistyötä varten on kriittisiä toimialoja edustavia sektoreita, joihin kuuluu pooleja ja toimikuntia
- Poolien lakisääteisenä tehtävänä on
 - edistää eri tahojen välistä **yhteistyötä huoltovarmuusasioissa**
 - edistää huoltovarmuutta, **varautumista ja jatkuvuudenhallintaa** oman toimialansa viranomaisten, elinkeinoelämän ja järjestöjen verkostossa **valtakunnallisella ja alueellisella tasolla**
 - tukea **huoltovarmuuden tilannekuvan** tuottamista

Alkutuotantopoolin sopimusosapuolina on Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ja Huoltovarmuuskeskus.

Varautumisen lähtökohtana on
normaaliolojen toiminta ja vastuut.

Varautumisen kolme kerrosta

Vapaaehtoinen varautuminen

- Luottamuksellinen tiedonvaihto uhkista, riskeistä, haavoittuvuuksista
- Harjoittelu, kouluttautuminen
- Parhaat käytännöt

Sopimuksellinen varautuminen

- Materiaaliset-, logistiset- ja palvelusopimukset
- Varautuminen ja valmius määritelty sopimuksissa

Säätelyyn perustuva varautuminen

- Minimivaatimukset kansallisista tai kansainvälisistä sääntelystä
- Toimivaltainen viranomainen tukee ja valvoo

Jatkuvuuden hallinta

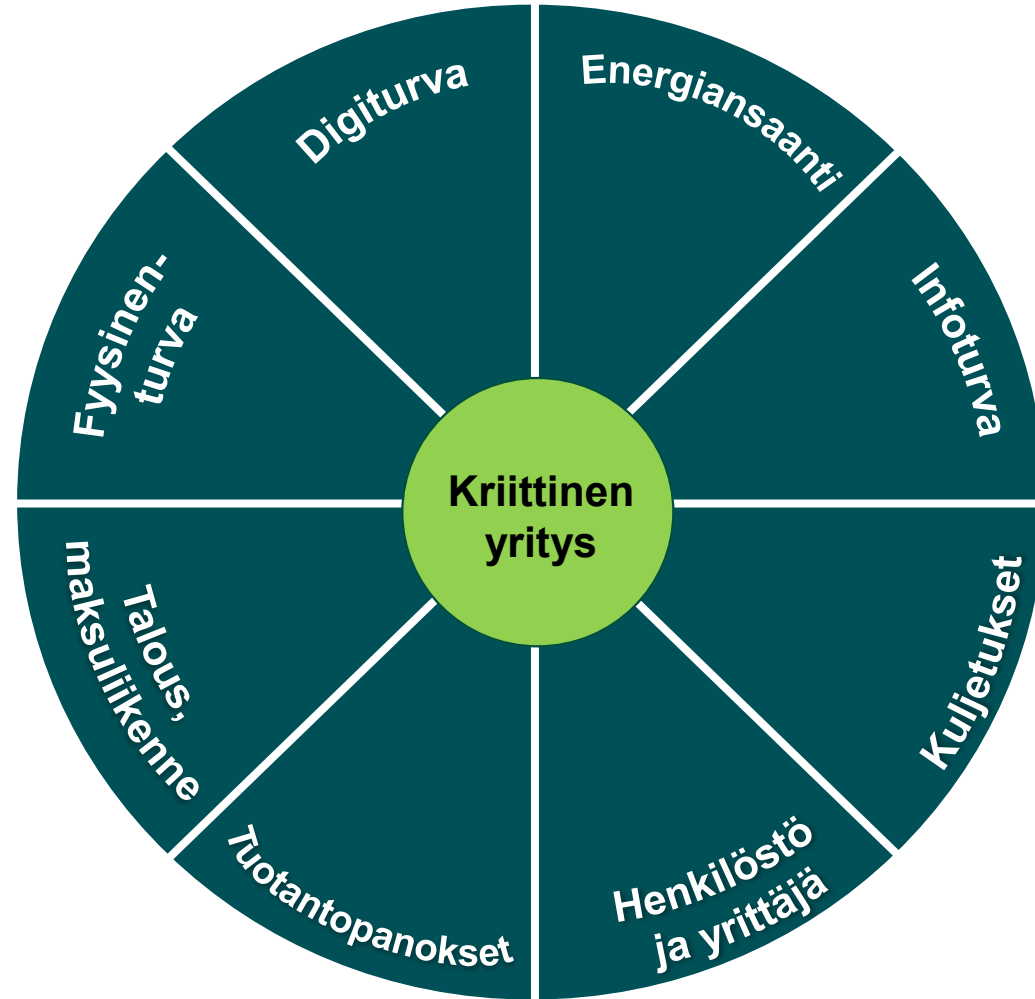
tunnistaa liiketoimintansa uhkat, riskit, häiriötilanteet ja riippuvuudet

arvioi uhkien vaikutukset organisaatiossa ja sen toimijaverkostossa

organisoii ja toteuttaa menettelytavat häiriötilanteiden varalle

Jatkuvuudenhallinnalla luodaan toimintatavat vakavia häiriötilanteita varten.

Yrityksen jatkuvuuden hallinta turvaa liiketoimintaa

Säilytä
tämä!

Keskeisiä riskejä maataloilla

Henkilöriskit

- Työkyvyn heikkeneminen, sairastuminen, tapaturmat. Työvoiman saatavuus.
- Työn kuormittavuus, yksinäisyys ja psyykinen kuormitus.

Tuotantoriskit

- Eläin- ja kasvitaudit, konerikot, varaosien ja tuotantopanosten saatavuus, tulipalo
- Sääriskit: tulvat, kuivuus, myrskyt, äärisääilmiöt

Taloudelliset ja markkinariskit

- Hintojen heilahtelut, rahoituksen saatavuus, investointien epävarmuus, tuotantopanokset

Infrastruktuuri ja energia

- Sähkökatkot, veden saannin vaarantuminen, polttoaineiden saatavuus.

Tietoturva ja kyberturvallisuus

- Tietojärjestelmien häiriöt, varayhteyksien puute

Tilat ovat erilaisia –mitkä asiat ovat kriittisiä juuri sinun tilallasi?

Miltä varautumisen tilanne näyttää
HuMu-hankkeen kyselyn perusteella?

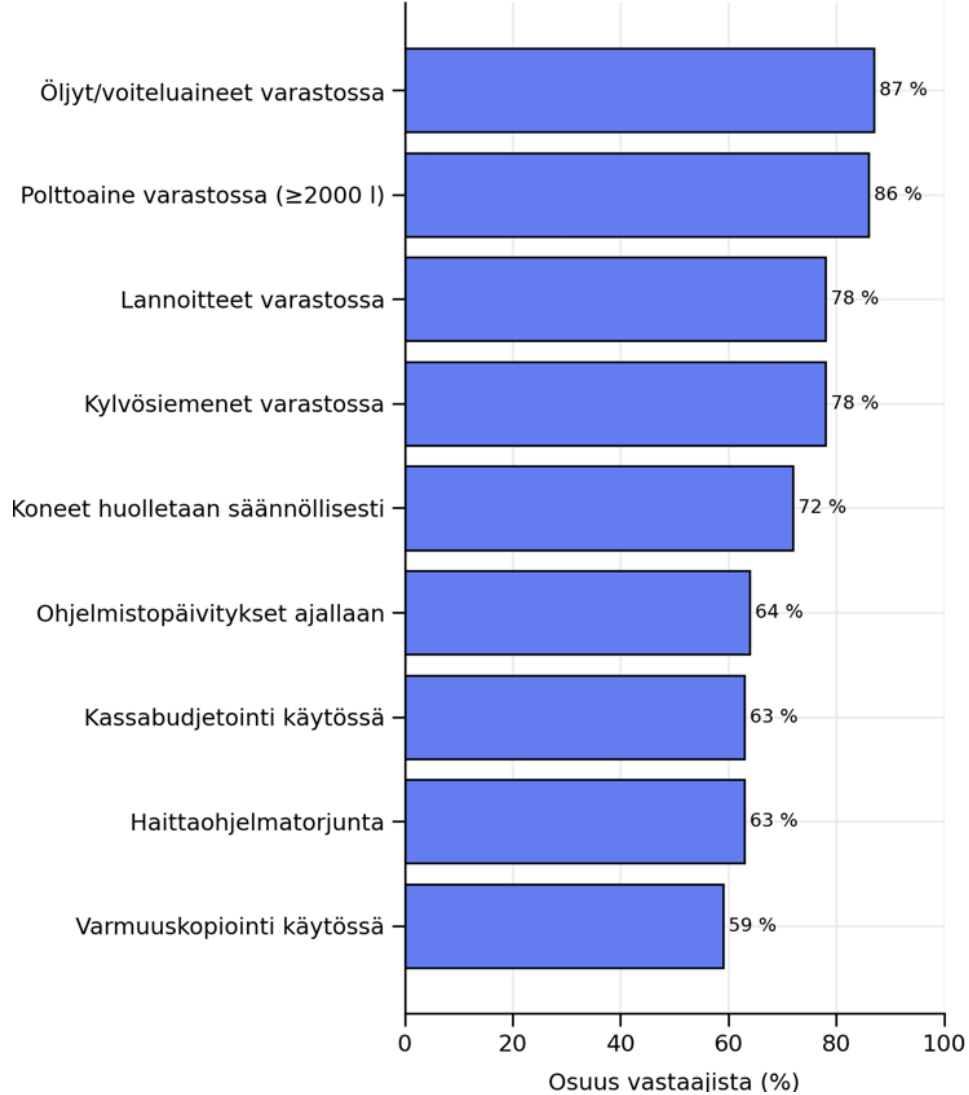
Varsinaissuomalaiset maatilat eivät ole varautumattomia. Ne ovat osittain varautuneita, mutta ilman systemaattista jatkuvuudenhallintaa.

Vahvuudet huoltovarmuuden näkökulmasta

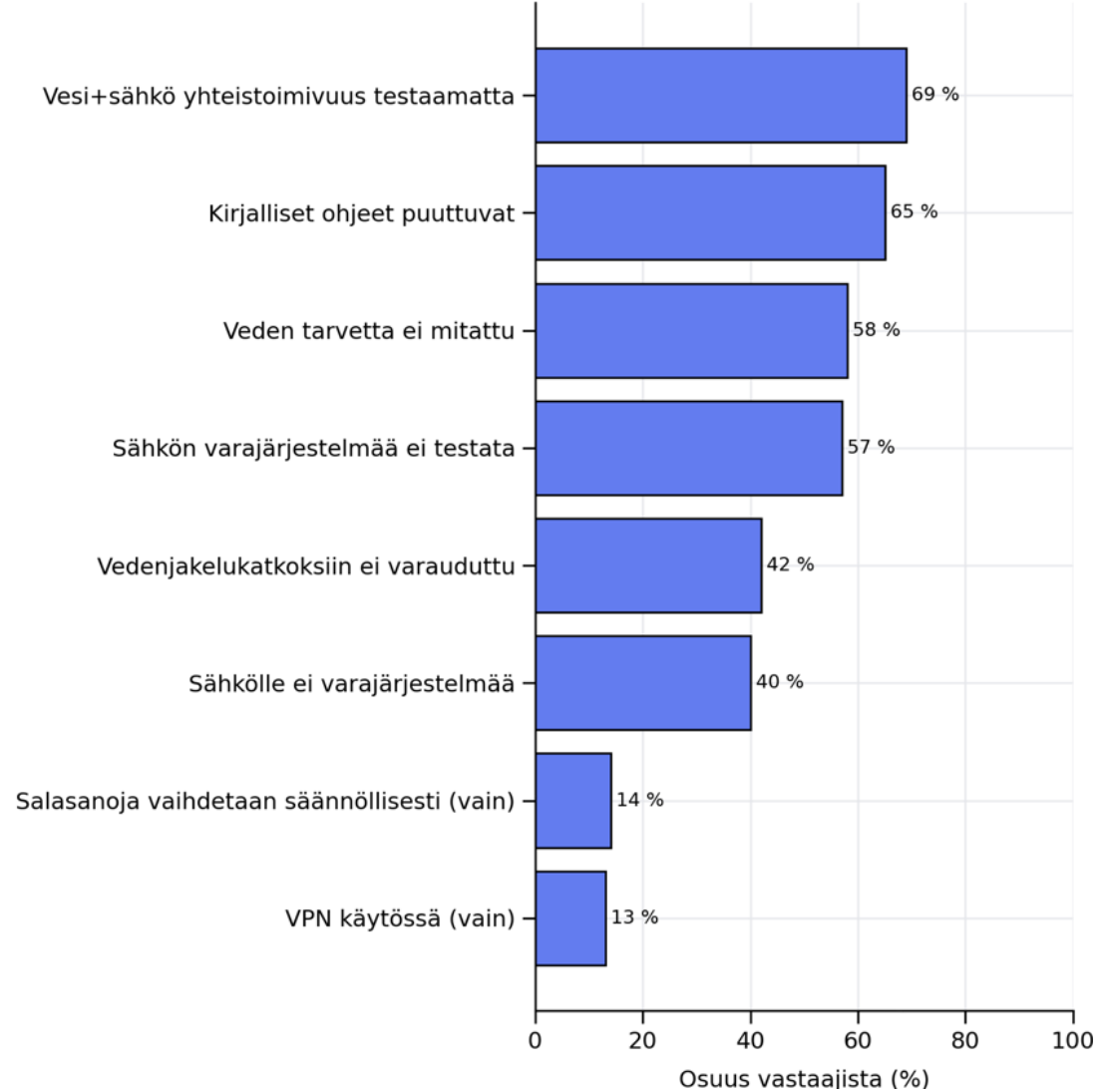
- Kasvintuotantopainotteisen alueen keskeiset riskit tunnistetaan (sää, talous, henkilöt)
- Kriittiset varastot tilatasolla ovat pääosin olemassa
- Perustoimintakyky (koneiden huolto, ohjelmistopäivitykset, vakuutukset) hyvällä tasolla
- Varautumista on jo tehty (varavoima ja polttoaine, vesi, koneiden varaosia)
- Kehittämistarpeet tunnistetaan rehellisesti ja esitetään konkreettisia kehitystoimia
 - puutteiden osalta ei kyse välinpitämättömyydestä, vaan priorisoinnista ja resursseista

Vahvuudet

Puutteet / kehityskohteet

Henkilöriskit

Työkykyyn liittyvät riskit

Yli puolet vastaajista kokee työkykyyn ja jaksamiseen liittyvät ongelmat suurimpana riskinä maatilalla.

Työvoiman saatavuus

Monilla tiloilla ei ole varahenkilöjärjestelyjä, mikä lisää häiriöriskiä esimerkiksi sairastapauksissa. Poikkeusolojen henkilövarausjärjestelmä osin tiedostettu.

Kirjallisten ohjeiden puute

Useimmilla tiloilla ei ole kattavia toiminta- tai perehdyttämisohteja, mikä heikentää poikkeustilanteiden hallintaa

Henkilösuhderiskit ja jatkaja

Henkilösuhderiskit ja tilan jatkajan puute korostuvat jatkuvuuden kannalta merkittävinä tekijöinä maataloilla.

Tuotantoriskit

Sään aiheuttamat riskit

Ilmaston ääri-ilmiöt vaikuttavat suoraan satoihin ja tuotannon kannattavuuteen maataloilla. Varsinais-Suomessa kuivat kaudet ovat toistuneet usein.

Kasvitaudit ja tuholaiset, eläintautien vaikutus

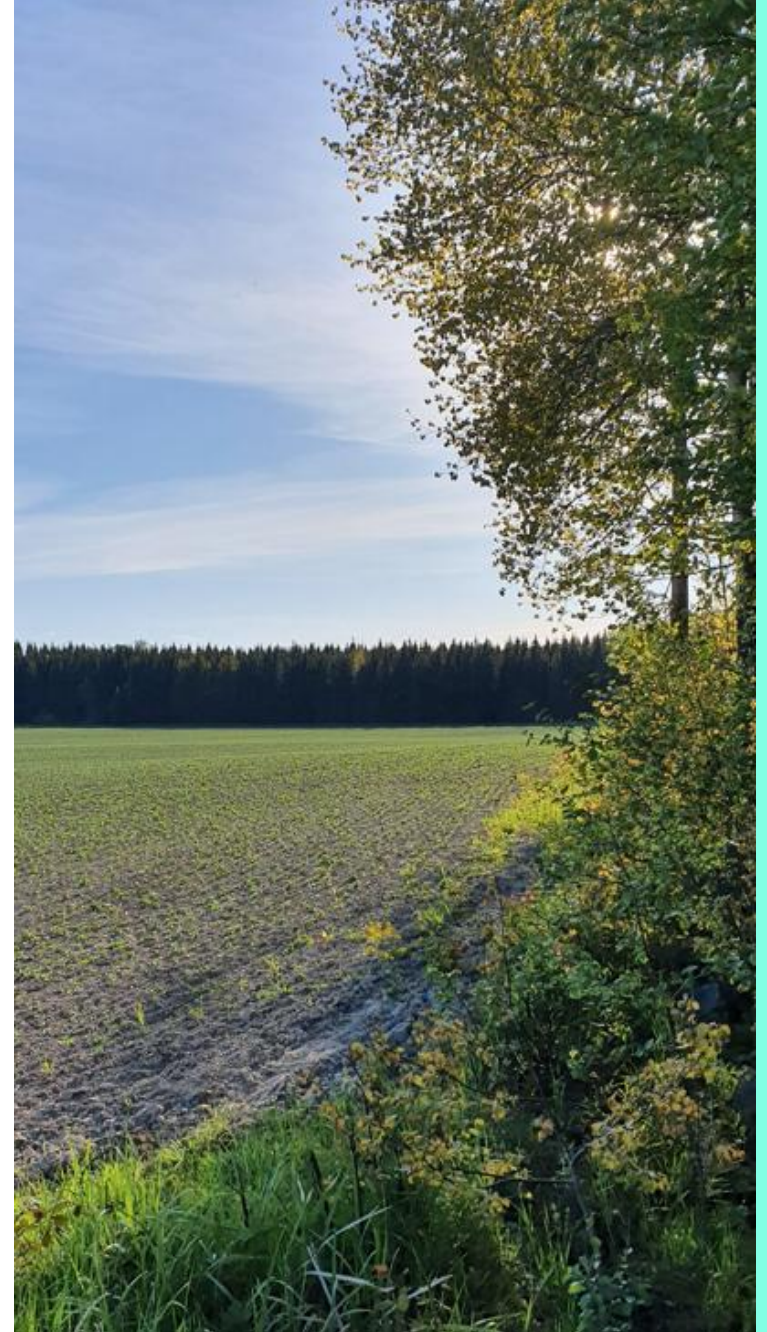
Uusien kasvitautilien, tuholaisten ja rikkakasvilajien ennakoitaan yleistyvän ja leviävän ilmastonmuutoksen myötä. Eläintaudit vaikeuttavat kotieläintuotannon toimintaedellytyksiä, voivat haitata merkittävästi eläinperäisten tuotteiden kauppaa, sekä joissain tapauksissa tarttua eläimistä ihmisiin.

Tuotantopanosten saatavuus

Lannoitteiden, siementen ja varaosien saatavuus / käytettävyys (esim. hinnoittelusta johtuen) voi muodostaa keskeisen tuotantoriskin.

Varautumisen haasteet

Osittainen varautuminen altistaa maatilat toiminnan keskeytyksille ja riskeille. Keskeytysvakuutukset ovat yhtä yleisiä kuin henkivakuutukset, reilulla 60%:lla on.

Markkinariskit ja kannattavuus

Taloudelliset riskit maataloilla

Yli puolet maataloista näkee taloudelliset riskit keskeisinä, kuten kannattavuuden heikkenemisen ja rahoituksen epävarmuuden.

Kassabudjetoinnin merkitys

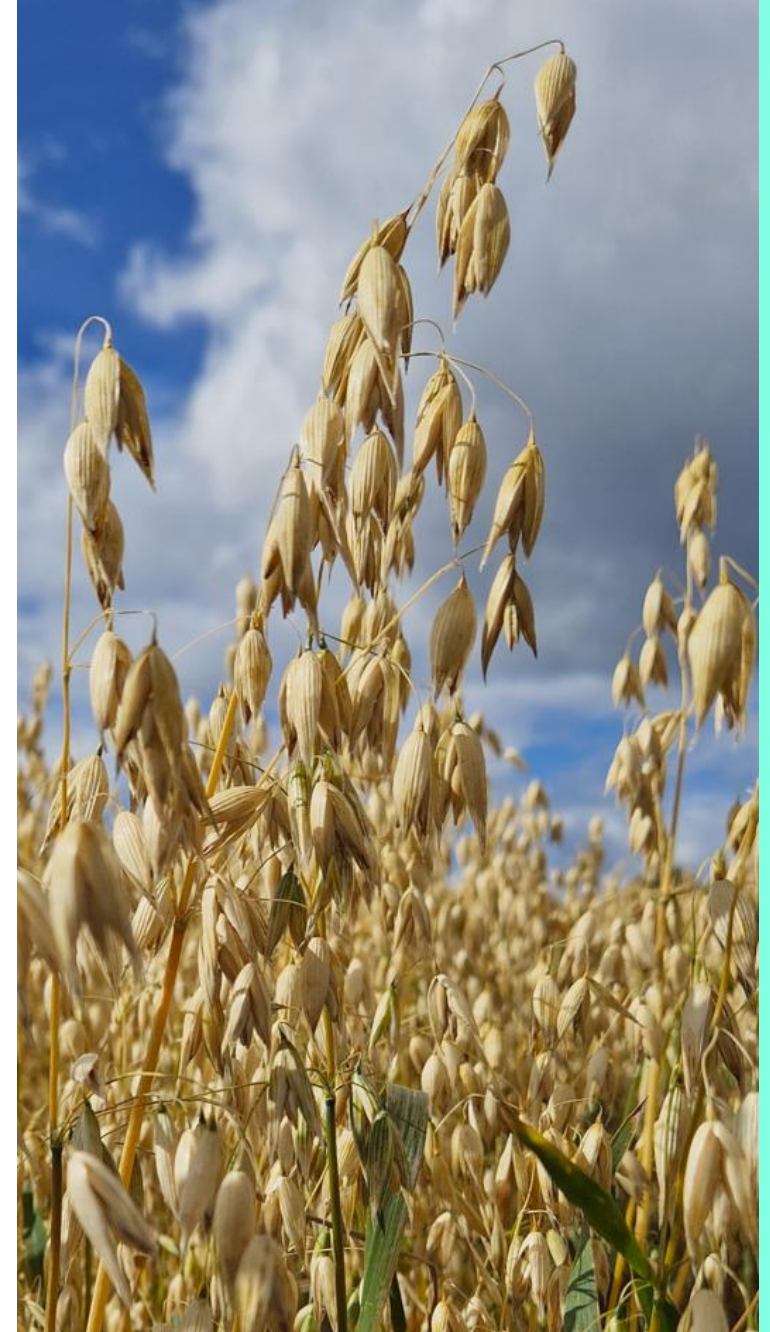
Enemmistö maataloista käyttää kassabudjetointia, mutta osa jättää sen käyttämättä, mikä heikentää maksuvalmiuden ennakkointia.

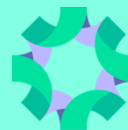
Markkinariskien hallinta

Hintakiinnitys ja sopimustuotanto ovat käytössä vain osalla maataloista, mikä jättää riskinhallinnassa kehittämisen varaa.

Rahoituskanavien hajautus

Pankkisuhteiden vähäinen hajautus lisää riskiä rahoituksen häiriötilanteissa, mikä korostaa monipuolisuuden tarvetta.

Infrastrukturi ja energia

Sähkönjakelun häiriöt

Sähkönjakelun keskeytykset ovat merkittävä riski erityisesti kotieläintilojen tuotannolle ja eläinten hyvinvoinnille.

Varajärjestelmien ja harjoittelun puutteet

Monilla tiloilla ei ole riittäviä varajärjestelmiä tai niiden testaus on puutteellista, heikentäen toimintavarmuutta, silloin kun tarve on akuutti.

Vesihuollon haasteet

Veden tarpeita ja jakelukatkoja ei ole määritelty tai varmistettu useilla tiloilla. Riski voi toteutuessaan keskeyttää tuotannon.

Järjestelmien yhteensopivuus

Sähkö- ja vesijärjestelmien yhteistoimivuus on usein testaamatta, mikä lisää riskiä kriiseissä.

Digitaalinen turvallisuus

Tietoturvariskien tunnistaminen

- Osa maatioista tunnistaa tietoturvariskit merkittäviksi, mutta varautumisen tasossa on suuria eroja tilojen välillä.

Perustason suojaustoimenpiteet

- Useimmilla tiloilla on käytössä ohjelmistopäivitykset, virustorjunta ja varmuuskopiointi tietoturvan perusratkaisuuina.

Edistyneet suojauskäytännöt harvinaisia

- VPN-yhteydet ja säännöllinen salasanojen vaihto ovat harvinaisempia maatioilla.

Digitaalinen ja fyysinen haavoittuvuus

- Puuttuvat valvontakamerat ja hälytysjärjestelmät lisäävät maatiojen kokonaisriskiä kyberuhkiin

KYBERIN TASKUTIETO MAATILOILLE

Kolme toimenpide-ehdotusta:

- 1) Laadi “jos minä en ole paikalla”-toimintasuunnitelma
- 2) Tunnista tilan heikot lenkit ja riskit. Määritä häiriötilanteiden menettelytavat
- 3) Testaa tilan tuotannon kriittiset asiat, esim. varavoima ja vesijärjestelmät

Huoltovarmuus ei synny varautumissuunnitelmista,
vaan toimintakyvystä, joka kestää häiriön

Huoltovarmuusorganisaatio

**Fiksua huoltovarmuutta
yhdessä.**

**Varmuuden
vuoksi.**

huoltovarmuuskeskus.fi

varmuudenvuoksi.fi

Markus.Lassheikki@mtk.fi